

Av. Sinem KAYA

**KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA
HAVA YOLU İLE YAPILAN
ULUSLARARASI TAŞIMALARDA
YOLCUNUN ÖLÜMÜ VE
YARALANMASI HALİNDE
TAŞIYICININ SORUMLULUĞU**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
ÖZET.....	7
ABSTRACT	9
KISALTMALAR CETVELİ.....	17
GİRİŞ.....	19

BİRİNCİ BÖLÜM

TAŞIYICININ HAVA YOLU İLE YAPILAN ULUSLARARASI YOLCU TAŞIMA SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN SORUMLULUĞUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

A. VARŞOVA/LAHEY SİSTEMİ.....	22
1. 1929 Varşova Konvansiyonu	22
2. 1955 Lahey Protokolü	24
3. Varşova/Lahey Konvansiyonu’nu Tadil Eden Uluslararası Düzenlemeler	26
a. 1961 Guadalajara Ek Konvansiyonu.....	26
b. 1971 Guatemala City Protokolü.....	28
c. 1975 Montreal Protokolleri	29
4. Varşova/Lahey Konvansiyonu’nu Tadil Eden Bölgesel Düzenlemeler	31
a. 1966 Montreal Geçici Anlaşması	31
b. 1976 Malta Anlaşması.....	32
c. 1992 Avrupa Komisyonu Tavsiye Raporu	33
d. 1992 Japonya Girişimi	33
e. 1995-1996 Taşıyıcılar Arası IATA Anlaşmaları	34
f. 1997 Tarihli 2027/97 Numaralı AB Tüzüğü.....	34
B. 1999 MONTREAL KONVANSİYONU.....	35
C. YEREL HUKUK SİSTEMLERİ.....	39

İKİNCİ BÖLÜM

VARŞOVA/LAHEY KONVANSİYONU VE MONTREAL KONVANSİYONU UYARINCA HAVA YOLU İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN ULUSLARARASI YOLCU TAŞIMA SÖZLEŞMESİNE UYGULANACAK HÜKÜMLER

A. HUKUKİ DÜZENLEMELERİN UYGULANMA ŞARTLARI.....	47
1. Taraflar Arasında Yolcu Taşıma Sözleşmesi Olmalıdır.....	47
a. Sözleşmenin Tanımı	47
b. Sözleşmenin Niteliği	48
c. Sözleşmenin Şekli	49
2. Yolcu Taşıma Sözleşmesi Uluslararası Olmalıdır.....	50
a. Düzenlemelerde Tanımlanan Uluslararası Taşıma ile İlgili Çeşitli Kavramlar	53
aa. Yüksek Akit Devlet.....	53
bb. Hareket ve Varma Yeri.....	53
cc. Duraklama Yeri.....	54
b. Düzenlemelerde Bahsi Geçen Taşıma Türleri	55
aa. Tek Yönlü Taşımalar.....	55
bb. Gidiş-Dönüş Taşımalar	56
cc. Mütevali Taşımalar	58
dd. Kombine Taşımalar	59
3. Sözleşme Ücret Karşılığında Yapılmalıdır.....	59
a. Genel Olarak	59
b. Ücretsiz Taşımalar	61
4. Taşıma Hava Aracı ile Yapılmalıdır	61
5. Sözleşmenin Konusu Yolcu Olmalıdır.....	63
a. Yolcu Kavramı	63
b. Kaçak Yolcu.....	63
c. Hava Yolu Personeli.....	64

B. TAŞIYICI VE TAŞIYICININ ADAMLARI	65
1. Taşıyıcı	65
a. Akdi-Fiili Taşıyıcı	66
b. Temsilci ile Yapılan Sözleşmelerde Taşıyıcı	67
c. Mütevali Taşıyıcı	68
d. Sözleşme ile Belirlenen Taşıyıcı Dışında Başka Bir Taşıyıcı	69
2. Taşıyıcının Adamları	70
a. Konvansiyonlar'da Yer Alan Kavramlar	70
b. Taşıyıcının Tabiiyeti Altında Bulunan Kişiler ve Taşıyıcıdan Bağımsız Müteahhitler	72
3. Taşıyıcının Adamlarının Fiilinden Doğan Sorumluluk	75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HAVA YOLU İLE YAPILAN ULUSLARARASI YOLCU TAŞIMA SÖZLEŞMESİ UYARINCA YOLCUNUN ÖLÜMÜ VE YARALANMASI HALLERİNDE TAŞIYICININ SORUMLULUĞU HAKKINDA ESASLAR

A. TAŞIYICININ SORUMLU TUTULABİLMESİ İÇİN GEREKLİ HALLER	77
1. Bedensel Zararın Ortaya Çıkması Halinde	78
a. Yolcunun Ölümü	78
b. Yolcunun Yaralanması	80
2. Manevi Zararın Ortaya Çıkması Halinde	82
a. Varşova/Lahey Konvansiyonu Uyarınca Manevi Zarar	83
b. Montreal Konvansiyonu Uyarınca Manevi Zarar	88
c. Travma Sonrası Stres Bozukluğu	92
B. TAŞIYICININ SORUMLULUĞUNUN UYGULANMA ŞARTLARI	94
1. Kaza	94
a. Hava Taşımacılığının Karakteristik Riskleri	98

b. Yolcunun Sağlık Durumu	103
aa. Genel Olarak	103
bb. Derin Ven Trombozu	109
c. Yolcuya Başka Bir Yolcu Tarafından Verilen Zarar ve Mürettebatın Rolü	110
d. Yolcuya COVID-19 Bulaşması Sonucu Yaralanma veya Ölüm Hali	113
aa. Genel Olarak	113
bb. Taşıyıcının Sorumluluğu	115
2. Kazanın Belirli Bir Zaman Diliminde Gerçekleşmiş Olması	119
a. Biniş İşlemleri Sırasında	120
b. Hava Aracında	124
c. İniş İşlemleri Sırasında	125
3. İlliyet Bağı	128

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TAŞIYICININ SORUMLULUĞUNUN KAPSAMI, SORUMLULUKTAN KURTULMASI İÇİN GEREKEN ŞARTLAR VE SORUMLULUK DAVASI

A. TAŞIYICININ SORUMLULUĞUN NİTELİĞİ	131
1. Sınırlı Sorumluluk	131
a. Sorumluluğun Niteliği ve Miktarı	131
b. Sorumluluğun Hesaplanması	134
c. Ön Ödeme Kurumu	136
2. Sınırsız Sorumluluk	137
a. Sorumluluğun Niteliği	137
b. Sorumluluğun Kapsamı	138
aa. Yolcu Biletinin Gereği Gibi Düzenlenmemiş Olması	138
bb. Taşıyıcının ve Adamlarının Kusurlu Davranışları	140
B. TAŞIYICININ SORUMLULUKTAN KURTULMASI	145
1. Kurtuluş Kanıtı	145
2. Müterafik Kusur	148

3. Belirlenen Süreler İçinde Dava Açılmaması.....	151
C. TAŞIYICININ SORUMLULUĞUNDAN DOĞAN	
TAZMİNAT DAVASI	152
1. Dava Sebebi ve Münhasırlık.....	152
2. Davanın Tarafları.....	159
a. Davacı.....	159
b. Davalı	159
3. Dava Açma Süresi.....	161
4. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	164
a. Davanın Açılacağı Görevli Mahkeme.....	164
b. Davanın Açılacağı Yetkili Mahkeme.....	167
aa. Varşova/Lahey Konvansiyonu'nda Sayılan Yetkili	
Mahkemeler	167
bb. Montreal Konvansiyonu ile Getirilen Beşinci	
Mahkeme	171
cc. Düzenlemeler Uyarınca Mahkeme Seçimi	173
5. Tahkim.....	175
6. İspat Yükü	175
SONUÇ	177

EKLER

EK 1: 1929 VARŞOVA KONVANSİYONU/1929 WAR-	
SAW CONVENTION.....	181
EK 2: 1955 LAHEY PROTOKOLÜ/1955 THE HAGUE	
PROTOCOL.....	207
EK 3: 1961 GUADALAJARA EK KONVANSİYONU/1961	
GUADALAJARA CONVENTION	227
EK 4: 1971 GUATEMALA CITY PROTOKOLÜ/1971	
GUATEMALA CITY PROTOCOL	238
EK 5: 3 SAYILI MONTREAL EK PROTOKOLÜ (1975)/	
ADDITIONAL PROTOCOL NO. 3 TO THE WAR-	
SAW CONVENTION (1975)	260

EK 6:	4 SAYILI MONTREAL PROTOKOLÜ (1975)/ AD- DITIONAL PROTOCOL NO. 4 TO THE WARSAW CONVENTION (1975)	274
EK 7:	1999 MONTREAL KONVANSİYONU/1999 MONTREAL CONVENTION.....	299
EK 8:	THE 1966 MONTREAL INTER CARRIER AGRE- EMENT	344
EK 9:	IATA INTERCARRIER AGREEMENT ON PAS- SENGER LIABILITY (IIA)	347
EK 10:	AGREEMENT ON MEASURES TO IMPLEMENT THE IATA INTERCARRIER AGREEMENT [MIA]	349
EK 11:	THE 1992 JAPANESE INITIATIVE.....	351
EK 12:	COUNCIL REGULATION (EC) NO 2027/97 OF 9 OCTOBER 1997 ON AIR CARRIER LIABILITY IN THE EVENT OF ACCIDENTS	353
EK 13:	REGULATION (EC) NO 889/2002 OF THE EURO- PEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL OF 13 MAY 2002 AMENDING COUNCIL REGULA- TION (EC) NO 2027/97 ON AIR CARRIER LIABI- LITY IN THE EVENT OF ACCIDENTS	359
	YOLCUNUN ÖLÜMÜ VEYA YARALANMASI HALLE- RİNDE SORUMLULUĞUN SINIRLANDIRILMASI VE SORUMLULUĞUN İSTİSNALARINA İLİŞKİN BASİT- LEŞTİRİLMİŞ KARŞILAŞTIRMALI TABLO	367
	KAYNAKÇA.....	371